היו [א]בודקין אותן [א]בשבע חקירות באיזו שבוע באיזו שנה באיזו חודש בכמה בחדש באיזה יום באיזה שעה באיזה מקום ר' יוסי אומר באיזה יום באיזה שעה באיזה מקום [ב]מכירין אתם אותו התרתם בו [ג]העובד ע"ז את מי עבד ובמה עבד [ד]כל המרבה בבדיקות הרי זה משובח [ה]מעשה ובדק בן זכאי בעוקצי תאנים [ו]מה בין חקירות לבדיקות חקירות אחד אומר איני יודע עדותן בטילה בדיקות אחד אומר איני יודע ואפילו שנים אומרים אין אנו יודעין עדותן קיימת [ז]אחד חקירות ואחד בדיקות בזמן שמכחישין זה את זה עדותן בטילה [ח]אחד אומר בשנים בחדש ואחד אומר בשלשה בחדש עדותן קיימת [ט]שזה יודע בעיבורו של חדש וזה אינו יודע בעיבורו של חדש [ט]זה אומר בשלשה ואחד אומר בחמשה עדותן בטילה [י]אחד אומר בשתי שעות ואחד אומר בשלש שעות עדותן קיימת [כ]אחד אומר בשלש ואחד אומר בחמש עדותן בטילה רבי יהודה אומר קיימת אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע עדותן בטילה שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב [כ]ואח"כ מכניסין את השני ובודקין אותו אם נמצאו דבריהם מכוונים פותחין בזכות [ל]אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות או [מ]אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו אמר אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו זכות מעלין אותו ומושיבין אותו ביניהם ולא היה יורד משם כל היום כולו אם יש ממש בדבריו שומעין לו [נ]ואפילו הוא אומר יש לי ללמד על עצמי זכות שומעין לו ובלבד שיש ממש בדבריו [ס]ואם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו מעבירין [ט]אותו למחר ומזדווגין זוגות זוגות היו ממעטין ממאכל ולא היו שותין יין כל היום ונושאין ונותנין כל הלילה [י]ולמחרת משכימין ובאין לב"ד המזכה אומר אני מזכה ומזכה אני במקומי והמחייב אומר אני מחייב ומחייב אני במקומי [ע]המלמד חובה מלמד זכות אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה [פ]טעו בדבר שני סופרי הדיינין מזכירין אותו אם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו עומדים למנין [צ]שנים עשר מזכין ואחד עשר מחייבין זכאי שנים עשר מחייבין ואחד עשר מזכין ואפילו אחד עשר מזכין ואחד עשר מחייבין ואחד אומר איני יודע ואפילו עשרים ושנים מזכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין וכמה מוסיפין שנים שנים עד שבעים ואחד שלשים וששה מזכין ושלשים וחמשה מחייבין זכאי שלשים וששה מחייבין ושלשים וחמשה מזכין [ס]דנין אלו כנגד אלו עד שיראה אחד מן המחייבין דברי המזכין:

גמ' מנא הני מילי אמר רב יהודה דאמר קרא [1]ודרשת וחקרת ושאלת היטב ואומר [2]והוגד לך ושמעת ודרשת היטב ואומר [3]ודרשו השופטים היטב

ואימא

רש"י

היו בודקין אותן. אסידרא דמתניתין דסליק מיניה קאי אחר שאיימו עליהן(ו) היו בודקין אותן: **בשבע חקירות.** בגמרא יליף להו מקראי: **באיזה שבוע.** של יובל: **באיזה שנה.** של שבוע: **בכמה בחודש.** בעשרים או בעשרים וחמשה: **באיזה יום.** של שבת. אע"פ שאמרו בכך וכך בחודש אעפ"כ שואלין להן באיזה יום בשבת היה לפי שכל השבע הללו באות להביאן לידי הזמה ושמא יש עדים להזימן ואין מעלין על לבן חשבון של חודש אם היו אלו עמהן אותו היום במקום אחר וכשבאלין אותן באיזה יום והם אומרים ביום פלוני נזכרים עדי הזמה להזימם: **באיזו שעה.** של יום שמא אין עדים להזימן לכל היום ויש עדים להזימן אותה שעה: **באיזה מקום.** שזו היא המועלת להביא את כל החקירות להזמה דבלאו הכי לא מתזמי: **רבי יוסי אומר כו'.** טעמיה קאמר בברייתא בגמרא [ע"ב]: **מכירים אתם אותו.** את ההרוג שמא נכרי הוא. וזו אינה מן החקירות של הזמה אלא (א) כל שאר בדיקות אינו אלא להכחיש שמא לא יאמר כדברי חבירו ותבטל עדותם והוא והם פטורין אבל מן החקירות של הזמה אי אתה מוצא יותר משבעה כדאמרי' בגמ' [שם]: **העובד ע"ז.** אם מעידין בכך שואלין את מי עבד פעור או מרקולים: **ובמה עבד.** למרקולים בשחיטה או בהשתחואה: **בעוקצי תאנים.** שהיו מעידים עליו שהרגו תחת תאנה ובדק בן זכאי תאנה זו עוקציה גסין או דקין. עוקץ זנב הפרי מקום חיבורו לאילן: **חקירות אמר אחד איני יודע עדותן בטלה.** דשבע חקירות מקראי נפקי לן ובעינן בכולהו שתהא יכול להזימן דהזמה כתיבא בהו וכיון דאמר איני יודע אי אתה יכול להזימו באותה חקירה וכיון דאי אפשר לקיים בה מצות הזמה באותו העד בטלה כל העדות ואפילו הן מאה דאין עדים נעשין זוממין עד שיזומו כולן כדאמרינן במס' מכות (דף ה:) מניין שאפילו הן מאה תלמוד לומר עדים(מ): **בדיקות.** אפילו אמרו כולם אין אנו יודעין מצות הזמה ראויה להתקיים בהן דאין הזמה תלויה אלא בחקירות לומר עמנו הייתם באותה שעה במקום אחר. כל עדותן בטלה שבגמרא הוא והן פטורין: **שזה יודע בעיבורו של חודש.** זה שאמר בשנים יודע שהחדש שעבר מלא היה ויום ראשון של חדש שהוא יום (של) שלשים מחדש שעבר היה: **אחד אומר בשתי שעות כו'.** דטעי אינש בהכי: **רבי יהודה אומר עדותן קיימת.** דכולי האי טעי אינש: **נמצאו דבריהם מכוונים.** ומעתה צריכין ליטא וליתן בדבר: **פותחין בזכות.** אי לא קטלת לא תדחול כדאמרן בפירקא דלעיל (דף לג:): **אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות משתקין אותו.** וכ"ש אם היה בא ללמד עליו חובה. וטעמא אמר בפירקא דלעיל (דף לג:) דעד אחד לא יענה בנפש בין לזכות בין לחובה משום דמיחזי כנוגע בעדות: **אמר אחד מן התלמידים.** היושבים לפני הדיינים יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו כדאמרן לעיל (דף לד.) דעד אחד לא יענה בנפש למות [במדבר לה] למות הוא דאינו עונה הא לזכות עונה: **מעבירין אותו למחר.** מעבירין את הדין עד למחר משום הלנת דין כדאמרינן בפירקא דלעיל (שם): **היו מזדווגין.** ביום ראשון לאחר שהעבירוהו לדון(י) ממקום הישיבה היו מזדווגין בבתיהן או בשוק ונושאין ונותנין בדבר: **כל הלילה.** איש איש לעצמו: **המזכה.** אתמול אומר אני הוא המזכה אתמול ועדיין מזכה אני על כרחו שאינו יכול לחזור בו והמחייב אומר אם לא מצאו הלילה זכות אני המחייב ומחייב אני במקומי: **המלמד.** אתמול חובה אם מצא לו הלילה זכות מלמד זכות אבל המלמד זכות כו': **שנים עשר מחייבין ואחד עשר מזכין.** והטייתך ע"פ אחד לרעה ליתא הלכך יוסיפו הדיינין. אפילו עשרים ושנים מזכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין דהאי דאמר איני יודע כמאן דליתיה דמי ואין דנין דיני נפשות לא לזכות ולא לחובה בפחות מעשרים ושלשה: **שנים שנים.** אם נתחלקו השנים שהוסיפו זה לכאן וזה לכאן דהכתי ליכא הטייה לא לטובה ע"פ אחד ולא לרעה ע"פ שנים צריך להוסיף עוד שנים וכן עד שבעים ואחד: **עד שיראה אחד מן המחייבין את דברי המזכין.** דאיכא הטייה לטובה ע"פ עדים(ס) אחד וה"ה אם יראה אחד מן המזכין את דברי המחייבין דהוו להו שלשים ושבעה מחייבין ואיכא הטייה לרעה ע"פ שלשה. ובשעת גמר דין הא אוקימנא דאף המלמד זכות יכול לחזור וללמד חובה והא דתנן הכי משום לישנא מעליא דאזכות קא מהדר והכי תריצנא בפירקא דלעיל (דף לד.): **גמ' מנא הני מילי.** דעבדינן שבע חקירות: **ודרשת וחקרת.** משמע יפה יפה (יפה) ושאלת לא משמע חקירה אלא עד דכתב היטב בהדיה הא תלתא ובעיר הנדחת כתיבי [דברים יג] וביחיד העובד ע"ז כתיב [שם יז] ודרשת היטב הא תרי דאילו ודרשת בלא היטב משמע דרישה מעליא ובעדים זוממין כתיב ודרשו השופטים היטב והנה עד שקר העד [שם יט] מזהיר הכתוב לדרוש היטב את עדים האחרונים המזמינין את הראשונים הרי שבע חקירות:

תוספות

שבחמש חמה במזרח. בפ"ק דפסחים (דף יב:) פריך בו' נמי ניכול ומשני שית יומא בי קרנתא קאי וקשה כיון שאין היכר בין ו' לז' לאביי דאמר התם לר' יהודה אדם טועה חצי שעה ומשהו ותלינן טעות בשניהם א"כ א' אומר בה' וא' אומר בז' אמאי עדותן בטילה נימא האי דקאמר ה' סוף ה' והאי דקאמר ז' תחלת ז' ומעשה כי הוה בפלגא דשית והאי טעה פלגא שעתא קמיה והאי טעי פלגא לאחוריה וי"ל דהא דקאמר דשית יומא בי קרנתא קאי דטעו בין תחלת ו' לז' היינו דוקא לענין חמץ דלכל מסור אבל עדות מסורה לזריזין:

שכן

מסורת הש"ס

א) פסחים יב., ב) לעיל ט: לקמן מא. פא:, ג) פסחים יב., ד) פסחים יא: [לקמן סט.], ה) [עמ"ש תוס' לקמן מא: ד"ה שזה], ו) נ"א אחד, ז) [עי' מ"ש תוס' לקמן מא: ד"ה אחד], ח) [עי' מ"ש תוס' שם], ט) [גי' סדר המשנה דיון], י) לעיל לד., כ) ג"ז שם, ל) [לעיל לז.], מ) [דברים יז], נ) [בס"א: לדין], ס) [נ' דתיבת עד מיותרת וכן ליתא בנמ"י],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מכירין וכו' אלא ככל שאר בדיקות שאינן אלא:

מוסף רש"י

היו בודקין אותן. לעדי נפשות (פסחים יב.). **באיזו שבוע.** שמיטה, באיזו שמיטה של יובל שיש בו שבע שמיטות (שם). **באיזו שנה.** של שמיטה (שם). **באיזה חודש.** בשנה (שם). **בכמה בחודש.** בכמה ימים בחודש (שם). **באיזה יום.** בשבת, באחד בשבת או בשני בשבת או בשלישי בשבת או אחד מן האחרים (שם). **בעוקצי תאנים.** שאמרו העדים תחת תאנה נעשה מעשה, אמר לו תאנה זו עוקציה דקין או עוקציה גסין, עוקצין זנבות תאנים, כמו (סוכה לד:) ניטל עוקצו (לעיל ט:). **מה בין חקירות לבדיקות.** בין חקירות הנך שבע קמייתא לבדיקות אוחרנייתא (פסחים יב.). **חקירות אחד אומר איני יודע.** באחת מהן ואפילו בשעות (נ"א בשם) אומר איני יודע (שם). **אחד אומר בשנים בחודש.** הרג זה את הנפש, ואחד אומר בשלשה בחודש עדותן קיימת. וכ"ד היו בודקין אותן בשבע חקירות, וכיון דהושוו שניהן לומר בשלישי או ברביעי, וכשבדקום איזה יום בחודש, אמר זה בשני וזה אמר בשלישי, שניהן על יום אחד העידו, אלא שזה יודע בעיבורו של חודש. שחודש שעבר מלא והוקבע ר"ח ביום שלשים ואחד, וזה שאמר בשנים בחודש ידע בו, וזה שאמר שלשה סבור שהוקבע החודש ביום שלשים, והואיל ויש טועין בכך אע"פ שמלווין אנו לחלק את עדותן כדי שתבטל, להציל את הנפש, אין בידינו כח לחלקו (שם). **זה אומר בשלשה, ואחד אומר בחמשה עדותן בטלה.** דבהא ליכא למטעי, וקרא כתיב ודרשת וחקרת והנה אמת נכון, שתהא עדותן מכוונת, ואי לא לא קטלינן והוא והן פטורים, דאין עדים נהרגים אלא על ידי הזומה (שם). **אחד אומר בשתי שעות כו'.** דטועה אדם בכך (שם). **ואחד אומר בשבע עדותן בטלה.** אפילו לר' יהודה, שבחמש חמה במזרח. במזרחו של רקיע, ויכול להבין על ידי הצל, כשחמה ידו כנגד המזרח הוה הצל לצד מערב, ובשבע חמה במערב, והצל לצד מזרח (שם). **דנין אלו כנגד אלו.** היכא דנחלקו בדין, שלשים וששה מחייבין ושלשים וחמשה מזכין, וקי"ל (לעיל ג.) אין מטין לחובה על פי אחד, דנין בראיותיהן אלו כנגד אלו עד שיחזור בו אחד מן המחייבין, דהוו להו מזכין רובא (לעיל לד.).

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"א מהל' עדות הל' ד סמג עשין קט:
ב ב מיי' פי"ב מהל' סנהדרין הל' א:
ג ג מיי' פ"א מהל' עדות הל' ד:
ד ד ה מיי' שם הל' ו:
ה ו מיי' שם פ"ב הל"א:
ו ז מיי' שם הל' ב ג וסמג שם טור שו"ע ח"מ סי' ל סעיף ב:
ז ח מיי' שם הל' ד טור שו"ע שם סע"ז:
ח ט י מיי' שם הל' ה:
ט כ מיי' פי"ב מהל' סנהדרין הל' ג:
י ל מיי' פי"א שם הל"א ופ"ה מהל' עדות הל"ח:
יא מ נ מיי' פ"י מהל' סנהדרין הלכה ח:
יב ס מיי' שם פי"ב הל' ג:
יג ע מיי' שם פ"י הל' ב:
יד פ מיי' שם פי"ב הל' ג:
טו צ מיי' פ"ט מהל' סנהדרין הל' ב:

תורה אור השלם

1. וְדָרַשְׁתָּ וְחָקַרְתָּ וְשָׁאַלְתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר נֶעֶשְׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּקִרְבֶּךָ: דברים יג טו
2. וְהֻגַּד לְךָ וְשָׁמָעְתָּ וְדָרַשְׁתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר נֶעֶשְׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל: דברים יז ד
3. וְדָרְשׁוּ הַשֹּׁפְטִים הֵיטֵב וְהִנֵּה עֵד שֶׁקֶר הָעֵד שֶׁקֶר עָנָה בְאָחִיו: דברים יט יח

רבינו חננאל

פ"ה היו בודקין אותו בשבע חקירות באיזה שבוע כו' מנא הני מילי ואמרינן כדכתיב בעיר הנדחת ודרשת וחקרת ושאלת היטב ובעובדי ע"ז כתיב והוגד לך ושמעת ודרשת היטב ובעדים זוממין כתיב ודרשו השופטים היטב הרי שבע חקירות ואימא בעובד ע"ז שלש ובעיר הנדחת שלש ובעדים זוממין אחת כמו החשבון שכתב בכל

מ: היו בודקין פרק חמישי סנהדרין

שבן בסייף. פ"ה דעיר הנדחת בסייף ועדים זוממין דפרשתא משמע שמעידין על רוצח מדכתיב נפש בנפש ותימה דעל כל חייבי מיתות שיעידו שייך לומר נפש בנפש כשהוזמו ועוד דההוא נפש בנפש מוקמינן ליה בפ"ק דמכות (דף ה:) דאין נהרגין עד שיגמר הדין ול"א שפ"ה עיקר דאי נמי מיירי בכל עדים זוממין דיש מהם בסקילה מיהו הואיל ויש מהם בסייף לא אחמיר קרא עלייהו להמיתן עד שיחקרו המזימין אותן: **מדהוה** ליה למכתב. דרוש תדרוש וחקור תחקור. לאו דווקא דא"כ הוו להו ד' אפילו הוה כתוב דרוש תדרוש (ג) וחקור (ו) (תחקור) הוה משמע ד' מדלא כתיב דרוש דרוש או תדרוש תדרוש כדאמר במרובה (ב"ק דף סה. ושם) ליכתב המצא המצא או תמצא תמצא: **מניין** להתראה מן התורה. בחבר קמיבעיא ליה למ"ד (לעיל דף ח:) חבר צריך התראה דאי בשאינו חבר הא לא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד אי נמי מיבעי ליה מנא לן דבעינן המית תוך כדי דיבור:

תניהו

ואימא חדא חדא כדכתיבא דא"כ ליכתבינהו רחמנא בחדא כיון דכולהו בהדי הדדי כתיבא מהדדי ילפי וכיון דילפי מהדדי כמאן דכתיב בחדא דמי והא לא דמיא להדדי (סימן פל"ט סיי"ף התרא"ה) עיר הנדחת להנך תרתי לא דמיא שכן ממונן פלט ע"ז להנך תרתי לא דמיא שכן בסייף עדים זוממין להנך תרתי לא דמיא שכן צריכים התראה [ס] בהיטב היטב ילפינן מהדדי וגזירה שוה מופנה דאי לא מופנה איכא למיפרך לאיי אפנויי מופני מדהוה ליה למיכתב ודרשו וחקרו ושני קרא בדיבוריה בהיטב שמע מינה לאפנויי ואכתי מופנה מצד אחד הוא בשלמא הנך תרתי מופנה הוא משום דהוה ליה למכתב אלא עיר הנדחת מאי הוה ליה למכתב הא כתיבא כולהו התם נמי אפנויי מופנה מדהוה ליה למכתב דרוש [א] תדרוש או חקור תחקור ושני קרא בדיבוריה בהיטב שמע מינה לאפנויי ואתו נחנקין בק"ו מנסקלין ומנהרגין ואתו נשרפין בקל וחומר מנסקלים הניחא לרבנן דאמרי סקילה חמורה אלא לרבי שמעון דאמר [ב] שריפה חמורה מאי איכא למימר אלא אמר רב יהודה [1] והנה אמת נכון [2] והנה אמת נכון הא חד סרי שבע לשבע חקירות דל תלת לגזירה שוה פשא להו חדא לר"ש לאתויי נשרפין לרבנן [ג] מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא מגדף בה רבי אבהו אימא לאתויי שמנה חקירות ושמנה חקירות מי איכא אלמה לא והאיכא לאתויי בכמה בשעה ותניא נמי הכי היו בודקין אותו בשמנה חקירות הניחא לאביי [ד] אליבא דר"מ דאמר אין אדם טועה ולא כלום ולהך לישנא נמי דאמר אדם טועה משהו שפיר אלא לאביי אליבא דר' יהודה דאמר אדם טועה חצי שעה ולרבא דאמר טעו אינשי טובא מאי איכא למימר אלא לאתויי בכמה ביובל היינו באיזה שבוע אלא לאתויי באיזה יובל ואידך כיון דאמר באיזה שבוע לא בעי באיזה יובל: רבי יוסי אומר: תניא אמר להם רבי יוסי לחכמים לדבריכם מי שבא ואמר אמש הרגו אומר לו באיזו שבוע באיזו שנה באיזו חדש בכמה בחדש אמרו לו לדבריך מי שבא ואמר עכשיו הרגו אומר לו באיזה יום באיזה שעה באיזה מקום אלא אע"ג דלא צריך רמינן עליה [ה] כדרבי שמעון בן אלעזר ה"נ אע"ג דלא צריך רמינן עליה כדרבי שמעון בן אלעזר ור' יוסי אמש הרגו שכיח ברוב עדיות עכשיו הרגו לא שכיח ברוב עדיות: מכירים אתם אותו: תנו רבנן [א] מכירים אתם אותו נכרי הרג ישראל הרג התריתם בו קיבל עליו התראה התיר עצמו למיתה המית בתוך כדי דיבור [ב] העובד ע"ז את מי עבד לפעור עבד למרקולים עבד ובמה עבד בזיבוח בקיטור בניסוך בהשתחואה אמר עולא מניין להתראה מן התורה שנאמר [3] ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה אטו בראייה תליא מילתא אלא עד שיראוהו טעמו של דבר אם אינו ענין לכרת

תנהו

ואימא. לא אמר רחמנא שבע חקירות בחד דינא אלא בכל חדא וחדא עבירה כדכתיב בה בעיר הנדחת תלתא בע"ז תרי ובעדים זוממין תרי: **דאם כן.** דבעינן שבע ליכתבינהו לכולהו בחדא וניגמרו כל דיני נפשות מינה ומדפלגינהו ש"מ דווקא כתיבי: ומשני **כיון דכולהו בהדי הדדי כתיבן מהדדי ילפינן.** כלומר כיון דבכולהו כתב בהו דבעו דרישה והשווה אותן להא מילתא ע"כ מהדדי ילפינן ליתן את האמור של זה בזה: **והא לא דמיין להדדי.** והיכי ילפינן מהדדי: **עיר הנדחת להנך תרתי לא דמיא.** למילף מינייהו חקירות הכתובות בהן דדין הוא שיהו עדים זוממין ויחיד עובד ע"ז צריכים דרישה העדים המחייבין אותן משום דקילי שכן ממונם פלט אבל עיר הנדחת דחמירא שכן ממונם אבד לא תיתי ביה אלא חקירות האמורות בה: **שכן בסייף.** עיר הנדחת בסייף ועדים זוממין דפרשתא משמע שמעידין על רוצח מדכתיב (דברים יט) נפש בנפש עין בעין וגו' ואי נמי משתעי בכל עדים זוממין דיש מהן בסקילה מיהו הואיל ויש מהם בסייף לא אחמיר קרא עלייהו להמיתן עד שיחקרו המזימין אותן: **שכן צריך התראה.** הנך תרתי מה שאין כן בעדים זוממין דכתיב (שם) כאשר זמם וזה חשב להרגו בלא התראה: **בהיטב היטב ילפינן מהדדי וגזירה שוה מופנה הוא.** כדמפרש ואזיל ואין משיבין עליה שזו היא מדה בתורה גזירה שוה המופנה למידין ואין משיבין: **איכא למיפרך.** כדפרכינן: **מדהוה ליה למיכתב.** בעדים זוממין ודרשו וחקרו: **ושני בדיבוריה בהיטב ש"מ.** שינויא דלישנא לאפנויי ועיקר קרא לדרשא דמניינא: **בשלמא הנך תרתי.** ע"ז ועדים זוממין דלא כתיב בהו חקירה מצית למימר מדהוה ליה למכתב לשון חקירה וכתב היטב שינויא דלישנא הוא לאקושי לשונות שתיהן למידרש בה גזירה שוה: **אלא עיר הנדחת.** דכתיב בה ודרשת וחקרת מאי הוה ליה למיכתב במקום היטב למניינא: **ש"מ לאפנויי.** ליתן את האמור של זה בזה ואיכא שבע בכולהו: **ואתו נחנקין.** שיהו עדיהן נדרשין ונחקרין בק"ו מנסקלין ומנהרגין מע"ז שהיא בסקילה ומעדים זוממין שהן בסייף דבעינן דרישה וחקירה ובלאו הכי לא מיקטיל חנק הקל מכולן לכ"ש: **ואתו נשרפין בק"ו מנסקלין.** דסקילה חמורה משריפה אבל מנהרגין ליכא למידרש ק"ו לנשרפין דמה לנהרגין שכן מיתתן קלה: **והנה אמת נכון הדבר.** בע"ז כתיב [דברים יז] וכתיב נמי בעיר הנדחת [שם יג] ומשמע אמת ונכון דרישה וחקירה: **הא חד סרי.** שבעה דלעיל וד' דהכא: **ושמנה מי איכא.** הש"ס מהדר אדרבי אבהו מי מצית משכחת שמנה חקירות בדברים המביאין לידי הזמה: ופרכינן **אלמה לא.** וכי לא מצית משכחת חקירה שמינית הא איכא לאיתויי בכמה בשעה. ומשני הניחא לאביי כו' איכא למימר בכמה בשעה מייתי לה לידי הזמה דאי אמר בחציה או בשלישית ואתו סהדי ואמרי אותו חלק עמנו הייתם הרי הן זוממין אלא להך לישנא דאמר אדם טועה בחצי שעה למה לי למימר בכמה בשעה הא אי אמר בחציה ואתו סהדי מזמו ליה לא מיתזם בכל אותה שעה (א) דאמר בתחלת השעה היה והוא טעה מתחלתה עד חציה אי נמי אמרי להו מתחלתה ועד חציה עמנו הייתם לא מיתזמי דאמר שמא בסוף שעה היה והם טעו מסופה לחציה. גמגום. דאביי ורבא בפ"ק דפסחים (דף יא:): **לא בעי באיזה יובל.** דאין עדים ממתינים עדותן מיובל על חבירו: **כר"ש בן אלעזר.** להטריחם דאמר (לעיל דף לב:) מסיעין היו את העדים ממקום למקום כדי שתטרף דעתן עליהן ויחזרו בהן: **קיבל עליו התראה.** יודע אני שכן אני מוזהר שלא לעשות: **התיר עצמו למיתה.** שכשהתריתם בו אל תעבור שאתה מתחייב מיתה פלונית הוא אומר על מנת כן אני עושה דאם לא הפקיר עצמו אינו נהרג כדלקמן (דף מא.): **המית בתוך כדי דיבור.** כדי שאילת שלום שאם שהה לאחר התראה יותר מכדי דיבור איכא למימר שכבר שכח התראה: **אטו בראיה תליא.** משום דראה אותה מחייב: **אלא רואה טעמו של דבר.** שהיא ערוה לו. והאי קרא גבי כרת כתיב ואם אינו ענין לחיוב כרת דהא דין שמים הוא ולא בעי התראה דקמי שמיא גליא אם שוגג הוא או מזיד:

תניהו

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פי"ב מהל' סנהדרין הלכה א והלכה ב:
יז ב מיי' פ"א מהל' עדות הלכה ד:

רבינו חננאל

אחת ואחת ופרקינן כיון דכולהו לחקירה קאתי (כתיבי) [כתובי] ילפי מהדדי ודחינן היכא אמרינן ילפי מהדדי בדדמיין להדדי הני לא דמיין להדדי. עיר הנדחת לא דמיא לעובד ע"ז ולעדים זוממין דאלו הן נהרגין וממונם פלט. ועיר הנדחת הן נהרגין וממונם אבד בשריפה. ע"ז להנך תרתי לא דמיא כו' ושנינן בג"ש בהיטב היטב ילפי מהדדי ובכולן בין בלמד בין במלמד מופנה הוא וכיון דהוא מופנה משני צדדין בלמד ובמלמד למידין ואע"ג דאיכא למפרך למידין ואין משיבין ואתו נחנקים בק"ו מן הנסקלין ומן הנהרגין ואתו נשרפין בק"ו מן הנסקלין ולר' שמעון דאמר שריפה חמורה מסקילה ולא אתי חמור מן הקל אמר לך כתיב בע"ז אמת נכון וכתיב נמי בעיר הנדחת אמת נכון הנה ד' הנה י"א ז' לז' חקירות וג' לג"ש וחד לאתויי נשרפין ואפילו לרבנן מלתא דאתיא מק"ו טרח וכתב לה קרא. ואקשינן ואימא הני שמונה ללמדך דבעינן חקירות ומתמהינן שמונה חקירות מי איכא ודחינן אין בכמה בשעה כלומר בחציה בשלישה או ברביעה של שעה. ואמרינן הניחא לאביי אליבא דר' מאיר כו'. חלוקת אביי ורבא אליבא דר' מאיר ור' יהודה מפורשת בפסחים פרק א' וכבר פירשנוה שמועה זו שם. אע"ג דלא צריך רמינן עליה כר' שמעון בן אלעזר דאמרינן תניא (לעיל דף לב) אמר ר' שמעון בן אלעזר ב"ד משיאין את העדים ממקום למקום כדי שתטרף דעתן עליהם ויחזרו בהן: **ת"ר** מכירי' אתם ההורג והנהרג את מי הרג נכרי הרג או ישראל הרג. התרתם בו וקבל עליו התראה והתיר עצמו למיתה והמית בתוך כדי דבור וכן בעובד ע"ז את מה עבד לפעור או למרקוליס. ובמה עבד בזיבוח וקיטור בניסוך ובהשתחויה. אמר עולא מניין להתראה מן התורה שנאמר ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו. אטו בראייה מתחייבין אלא עד שיתראה להן טעמו של דבר כלומר יודיעוהו העדים שהעושה כן חייב מיתה וזה בכרת א) וקיי"ל כל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן הנה התראה בחייבי מלקיות. וכתיב נמי בנהרגין

א) נראה דצ"ל ואף דאחותו בכרת מ"מ הא קי"ל דכל וכו'

מסורת הש"ס

א) [עי' תוס' פסחים מא: ד"ה אם כן], ב) [לקמן נ:], ג) [פסחים יח: וש"נ], ד) [שם יא:], ה) [לעיל לב: וש"נ], ו) מהר"מ מוחק זה ועי' רש"א ורש"ל,

תורה אור השלם

1. וְדָרַשְׁתָּ וְחָקַרְתָּ וְשָׁאַלְתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר נֶעֶשְׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּקִרְבֶּךָ: דברים יג טו
2. וְהֻגַּד לְךָ וְשָׁמַעְתָּ וְדָרַשְׁתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר נֶעֶשְׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל: דברים יז ד
3. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם עֶרְוַת אֲחֹתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא: ויקרא כ יז

גליון הש"ס

גמ' בהיטב היטב ילפי'. עי' לעיל דף ב ע"ב תוס' ד"ה דברי הכל אין:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ופרכינן וכו' בכל אותה שעה דאימור בתחילת השעה וכו' מסופה לחציה לישנא אחרינא גמגום דאביי ורבא: (ב) תוס' ד"ה מדהוה וכו' דרוש תדרוש או חקור: